

OM SVALBARD



Svein Hortemo er turlleder på Svalbard og var invitert for å fortelle om nettopp Svalbard. Han viste dessuten et vell av fantastiske bilder fra ulike deler av Svalbard og turer han har vært med på.

Svalbard er en øygruppe rett nord for Nord-Norge og det er Svalbardtraktaten som gjelder der. Det er en internasjonal avtale med virkning fra 1925. Opprinnelig skrev 9 land under traktaten, men nå er det rundt 40 land som har underskrevet. Avtalen gir Norge suverenitet over Svalbard som er Spitsbergen og øyene omkring og dessuten Bjørnøya og Hopen. Traktatpartene har likevel «like rett til fiske og fangst» i disse områdene og i deres territoriale farvann.

Svalbard er delt opp i områder. I område 10 kan turister ferdes med snøscooter. Dette gjelder Nordenskiöld Land og Dickson Land. Det er nasjonalparker overalt, men Sør-Spitsbergen nasjonalpark er Norges største nasjonalpark og dekker den sørlige delen av øya Spitsbergen på Svalbard. Alle geologiske perioder er representert på Svalbard og alle mineraler finnes.



Det er mengder med steinbreer på Svalbard. De dannes gjerne i rasvifter under bratte fjellsider. Det usorterte rasmateriale som består av sand, leire og steiner, er frossent pga. permafrosten. På østkysten er det mye isfjell.



Longyearbyen er administrasjonssenter for øygruppen som administreres av Sysselmannen. Longyearbyen ble anlagt i 1906 av John Munroe Longyear (1850–1922). Han var den største eieren i gruveselskapet Arctic Coal Company, med hovedkontor i Boston i USA. Gruvene og tettstedet ble i 1916 kjøpt av Store Norske Spitsbergen Kulkompani. Longyearbyen ble nedbrent og ødelagt av tyske styrker 8. september 1943 og gjenoppbygd etter andre verdenskrig. Svalbard ble evakuert allerede i 1941 da tyskerne angrep Sovjetunionen.

Andre bebyggelser, i tillegg til forskningsstasjoner, er det russiske gruvesamfunnet i Barentsburg med ca. 400 innbyggere, den norske bosetningen og forskningssamfunnet i Ny-Ålesund ved Kongsfjorden og noe bebyggelse i forbindelse med gruvedriften ved Sveagruva nær Van Mijenfjorden. Pyramiden var den andre russiske gruvebyen på Svalbard og ligger i Billefjorden. Her bodde det på det meste 1.000 personer, men driften i Pyramiden ble avviklet i 1998 og stedet står i dag folketomt. Sysselmannen på Svalbard fører utvidet oppsyn og det drives noe vedlikehold av stedet.

Navnet Svalbard kommer kanskje av ordene *kald* og *kyst/kant*.

Den nederlandske oppdageren Willem Barents oppdaget Svalbard da han reiste langs vestkysten av Svalbard i 1596 i et forsøk på å finne Nordøstpassasjen.

Det var hval- og hvalrossfangst på vestkysten fra 1600-tallet og utover. Mange av fangstmennene var nederlandske. Rundt 1700-tallet kom det mange pomorer fra Kvitsjøområdet. Disse fangstfolkene overvintret gjerne. Det finnes fortsatt russekors fra pomortida. Svalbards storhetstid var fra seint på 1800-tallet til mellomkrigstiden.

Fangstmannen Harald Solheim bygget og overvintret i en fangsthytte på Kapp Wiijk. Han er den norske fangstmannen som har hatt flest vintre på Svalbard.

Polheim er en fangsthytte helt mot nord på Mosselhalvøya. Nordvest på ca. 80° ligger Rekvedbukta som har fått navnet sitt etter mengden av drivved fra Sibir.

Fredheim ligger i Sassendalen ved Tempelfjorden, et populært fangstområde på Svalbard. Hilmar Nøis bodde på Fredheim. Det ble bygget flere hus på stedet og det eldste er fra 1924. Husene er nå trukket lenger opp i terrenget for å unngå at de blir tatt av havet. Nøis døde i 1975 og hadde da 38 overvintringer på Svalbard. Det er Sysselmanen som disponerer bebyggelsen.

Austfjordneset i Austfjorden på Ny-Friesland blir leid ut til fangstfolk om vintrene. Her overvintret Stein P. Aasheim og familien 2002-2003.

Isfjord radio er en norsk radiostasjon på Svalbard, opprettet i 1933. Isfjord radio ligger ytterst i Isfjorden. Stasjonen er i dag automatisert og fjernstyrt fra Bodø radio. Byggene som tilhørte radiostasjonen blir om vinteren benyttet til overnatting for turister.

Andre nedlagte gruvesamfunn er blant annet Grumantbyen ved Colesbukta mellom Longyearbyen og Barentsburg. Dette er en sovjetrussisk bosetning som ble bygget rundt 1910 og forlatt i 1961-62. Gruvedriften her ble lagt ned blant annet på grunn av vanskelige havneforhold.



Hiorthfjellet er et 928 meter høyt fjell på nordsiden av Adventfjorden rett nord for Longyearbyen. Ved foten av fjellet ligger Hiorthamn - en tidligere gruveby. Det ble drevet kulldrift der fram til ca. 1930. Oppkalt etter Fredrik Hiorth som startet gruvedrift der i 1917. En del fastboende har hytter langs sørfoten av fjellet. Ellers er det et hytteområde på Vindodden nær Longyearbyen i Sassenfjorden.

På Svalbard er gamle oljefat, rustne trillebårer og plankehauger kulturminner. Bare de er fra før 1946, er gjenstandene automatisk fredet.

Oppå Gruve 7-fjellet utenfor Longyearbyen på Svalbard, ligger nå EISCAT-radarene. De har teknologi fra tidligere Kongsberg våpenfabrikk.

I Tempelfjorden lar Basecamp Svalbard et skip fryse inn i isen hver vinter. Båten brukes til servering og overnatting.